

AVRUPA SOSYAL TARAMASI (ESS) TEMEL BİLGİLER VE SAHA YÖNERGESİ

Avrupa Sosyal Taraması (ESS) eş zamanlı olarak pek çok Avrupa ülkesinde yürütülmekte olan bir araştırma projesidir. **DİKKAT!!!**

ESS araştırmasında, denekler 15 yaş veya üzeri kişiler arasından seçilecektir.

Araştırmanın önemli bir özelliği, listede bulunan her adresle ilgili ne gibi bir işlem yapıldığının mutlaka kaydedilmesidir. Başka bir deyişle, kapısı çalınan her konut için yapılan her bir ziyaretin sonucu, DENEK TEMAS FORMU adını verdiğimiz forma işlenmiş olacaktır.

ANKETÖRLERİN YAPABİLECEKLERİ ANKET SAYISI: Bir anketörün yapmasına izin verilen EN FAZLA ANKET 48 ADETTİR. Başka bir deyişle, bir anketör:

A. SAHAYA ÇIKMADAN ÖNCE

1. Sahaya çıkmadan önce, anketörün yanında:

- Yeterli anket formu
- Denek Temas Formu
- Spiralli anket kartları destesi (anket sırasında deneye gösterilmek üzere)
- Firma kimlik belgesi, kişisel kimlik belgesi, üniversite tanıtım yazısı, kalem, silgi, vs.

bulunmalıdır.

2. Anketör, çalışma esnasında, mutlaka temiz, muntazam ve fazla göze batmayan bir kıyafet giymelidir. Erkek anketörler, saç ve sakal traşlarına dikkat etmeli; sözgelimi 3 günlük sakalla asla sahaya çıkmamalıdır. Kız anketörler de, aşırı giyimden ve makyajdan kaçınmalıdır.

B. ÖRNEKLEM

ESS araştırmasında örneklem, "BLOK" adı verilen adres kümelerinden oluşmaktadır. Her blokta toplam 250 adres bulunmaktadır.

Blok tanımı: Sınırları önceden belirlenmiş, 250 konut adresi içeren birim. Bir blok, çok uzun bir caddenin (örneğin Bağdat Caddesi) sadece küçük bir kısmından oluşabileceği gibi, birden fazla küçük köyden de oluşabilir. Zira bazı köylerde, 250 hanenin altında hane sayısı bulunur.

Anketöre, her blokta 21 adres verilecektir. Ya da, küçük köylerde, anketörün kendisinin, belirlenen usullerle bu 21 adresi saptaması istenecektir.

C. SAHAYA İLK ZİYARET

1. KENTSEL ALANLARDA HANELERİN BELİRLENMESİ

Anketör, kendisine verilen adreslerin herbirinde aşağıdaki işlemleri yapacaktır:

- İlk olarak verilen adreste bir konut (hane) bulunup bulunmadığı saptanacaktır.
- Eğer o adreste bir konut yoksa (bina yıkılmış, işyerine dönüşmüş vs) bu durum, DENEK TEMAS FORMU'nda belirtilecek ve gerekli yerler işaretlenecektir.
- Verilen adreste bir konut var, fakat orada kimse yaşamıyorsa (konut boş, kimse yaşamıyor) bu durum da DENEK TEMAS FORMU'na işlenecektir.

DİKKAT! Bu madde tamamen boş konutlar için geçerlidir. Yaşanan bir konutta o anda kimse yoksa, aşağıdaki gibi hareket edilecektir.

- d. Verilen adreste bulunan konutta, o sırada kimse yoksa, bu durum DENEK TEMAS FORMU'nda belirtilecek, ancak çevredekilerden, komşulardan o hane ile ilgili bilgi alınarak, bu bilgiler de forma yazılacaktır. EN ÖNEMLİSİ, o adresteki hanehalkı üyelerinin ne zaman bulunabileceğinin öğrenilmesine çalışılacaktır.
- e. Adreste bir kişi bulunmuşsa, kendisine araştırma hakkında bilgi verilecek ve aşağıdaki HANEDE GÖRÜŞME YAPILACAK KİŞİNİN BELİRLENMESİ maddesine geçilecektir.

2. KÜÇÜK KÖYLERDE HANELERİN BELİRLENMESİ

- a. Küçük köylerde anketörlere adres verilmeyecektir. Adres olarak sadece köy ismi yazılacaktır. Görüşme yapılacak haneler, anketör tarafından yerinde belirlenecektir.
- b. Anketör, ilk olarak köy muhtarını bulacak ve ona araştırma hakkında bilgi verecektir.
- c. Daha sonra, muhtardan köydeki hanelerin bir listesini isteyecek ve bu listeden tesadüfi olarak haneleri seçecektir. Hane seçimi şu şekilde yapılacaktır: Köydeki haneler numara sırasıyla yazılacak ve birinci haneden başlayarak, iki hane atlamayla, gerekli hane sayısına ulaşıncaya kadar seçim yapılacaktır.

D. HANEDE GÖRÜŞME YAPILACAK KİŞİNİN BELİRLENMESİ

Kırsal veya kentsel, tüm hanelerde, anket yapılacak kişi tam rassal olarak ve Kish yöntemi denilen, uygulanması basit bir yöntemle belirlenecektir. Yöntemin uygulanması DENEK TEMAS FORMU'nda açıklanmaktadır. Kısaca, şunlar yapılacaktır:

ESS için:

1. Hanede 15 yaş veya üzerinde sadece bir birey varsa, anket onunla yapılacaktır.
2. Hanehalkında, 15 yaş ve üzerinde 2 veya daha fazla birey varsa: Hanehalkı üyelerinden 15 yaş ve üzeri herkesin ilk isimleri alfabetik sıraya göre formdaki listeye yazılacaktır.
3. Daha sonra aşağıdaki basit tabloya bakılacaktır:

Hanedeki 15 yaş veya üzeri birey sayısı: 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
Anket yapılacak bireyin sıra numarası: 2 1 3 2 4 7 6 5 8 4 1

Örnek: Hanede 15 yaş veya üzerinde 4 kişi vardır. Bunların isimleri alfabetik sırayla şöyledir: 1 Ayşe
2 Emel
3 Remzi
4 Yaşar

Yukarıdaki rakam dizisinin ilk satırında 4 rakamını bulunuz. Bunun altında 3 yazmaktadır. Bu durumda, hanede alfabetik listedeki 3. kişi ile, yani Remzi ile görüşülecektir.

4. Kırdaki ve kentte, hanede anket yapılacak kişi aynı yöntemle seçilecektir.

E. ANKETİN TAMAMLANMASI

1. Anket SADECE VE SADECE yukarıdaki yöntemle seçilecek kişi ile yapılacaktır. Bu kişinin yerine herhangi başka biriyle anket yapılması sözkonusu değildir.

2. Birinci denemede (adrese ilk gidişte) seçilen kişi ile anket yapılabilirse yapılacak ve forma işlenecektir.
3. İlk denemede anket yapılamayan kişi ile anket yapabilmek için ilk denemeden sonra, EN AZ ÜÇ DENEME DAHA (yani haneye toplam en az dört ziyaret) yapılacaktır.
4. Toplam dört ziyaretin en az bir tanesi hafta sonu, en az bir tanesi de akşam saatlerinde yapılacaktır.

F. ANKET FORMLARI VE UYGULAMA ESASLARI

1. Sahaya çıkarken, her anketöre “DENEK TEMAS FORMU” verilecektir. Kapısı çalınan her hane için mutlaka bir denek temas formu doldurulacaktır.
2. Adres etiketinin üzerinde ayrıca, A, B ve C olmak üzere anket türü işaretlenmiştir.
3. Anketler de aynı şekilde kapak sayfasının sol üst köşesinde A, B ve C olarak işaretlenmiştir.
4. DİKKAT!! Bir konutun etiketinde hangi anket türü yazıyorsa, o konuttaki kişi ile o tür anket yapılacaktır. Örneğin formdaki adres etiketinde, anket türü B olarak belirtilmişse, o konutta seçilen kişi ile B anket formu doldurulacaktır.
5. Anket yapıldıktan sonra, form ile anket birleştirilecek ve HER İKİSİNİN DE ÜZERİNE DENEK NO. SU YAZILACAKTIR.

G. DENEK TEMAS FORMUNUN DOLDURULMASI

ESS araştırmalarında Denek Temas Formu'nun doldurulması büyük bir önem taşımaktadır.

1. Her hane için, üzerinde o konutun adres etiketi bulunan bir tek form kullanılacaktır. Değişik anketörler de gitse, aynı adreste mutlaka aynı form kullanılacaktır.
2. Her ziyarette, ziyareti yapan anketör ve ziyaret sonucu ile ilgili bilgiler forma eksiksiz olarak yazılacaktır.

H. ANKETÖRÜN ÇABASI

Anketör, seçilen denekle anketi tamamlayabilmek için her türlü çabayı gösterecektir. Ziyaret sırasında anket yapılması mümkün olmuyorsa, bir randevu veya en azından telefon numarası alınacak ve anket için müsait bir zaman saptanacaktır. Gerekiyorsa, denekle iş yerinde de anket yapılabilir. Ancak bütün bunlar (gösterilen çabalar, ziyaret zamanı ve sonucu, güçlükler ve diğer ayrıntılar) Denek Temas Formu'na işlenecektir.